

Előfizetési árak:
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 „ — „
Negyedévre . . . 2 „ 50 „
Egy órára . . . 1 „ — „
Egyes szám 4 kr.

Alap szellemi részét illető minden közönség a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:
Telegr. K. Lajos Könyvkereskedésében, és a kiadóhivatásban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:
Nagy hasábolos peti sorozás kr. Nagyból terjedelmű a többszöri hirdetések alkalmán jutányos áron vételnek fel. Bélyegdíj minden külön bejelölés nélkül 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újsónapság sora 50 kr.
Nyilatkozó közlemények minden peti sora 50 krajczár.
Hirdetések felvételének a szerkesztőségben és kiadóhivatásban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. a.)
Kéziratok nem adóznak vissza.

A függetlenségi párt felirata.

Hazánk nagy fia!

Igaz honfi szívvél üdvözlünk Téged azon a napon, melyen életed kilenczvenedik évét betöltötted. Istennek ádása és saját nagy lelkednek erői alkották meg számadra és számunkra az életnek eme fonszéges korát. Megemlékezünk Rólad minden napon, de ma üdvözlünkkel jövünk eléd azért is, mert születésednek évnapja nemzetünknek ünnepnapja. A család fejét e napon szeretettel veszik körül ivadékaik, engeddd meg tehát Te is, hogy hazád mostan élő nemzedéke szeretettel és bizalommal gyülekezzen körülötted. Apánk, vezérünk, igazmondónk, védelmezőnk Te vagy!

Ránk az országos függetlenségi és negyvennyolczas párt tagjaira a törvényhozás kötelességét ruházta a népnek bizodalma. E kötelességünket akkor teljesítjük hiven, ha a nemzet érzületét e napon őszintén Eléd terjesztjük. Minden nagy kérdésben minden nagy elvedet, mint törvényhozók nem követjük, de a haza igaz szerelmében egyek akarunk lenni Teveled. És a végczél, melyet Te kitűztél, a miénk is s magyar birodalmunk függetlenségét, habár más uton rendületlen szilárdsággal törekszünk kiküzdeni mi is. Innen ered az a jogunk, hogy most is Hozzád fordulunk.

És ered onnan, hogy magyarok vagyunk és hazafiak. S a mint örök gyálázat volna nemzetünkre, ha egyetlen fia is Téged valaha megtagadna: ugy szent kötelességünknek tartjuk, hogy hűségünkkel, ragaszkodásunkat s bizodalomunkat és örök szeretetünknek érzését föltárjuk Előtted. S ha romlott lélek és vak elme egykor Téged a honfiak sorából kizárhattott: mi tanúságot teszünk arról, hogy az a törvény, mely a Te honfijogodat megtagadja, a nemzet számára se nem igaz, se nem élő. Rákóczit, a hőst, a hazafit, az igaz magyart, a szabadság dicső bajnokát hazaárulónak mondta ki hajdan egy gyáva törvényhozás, de azért a nemzet forró szeretetével kísérte s a haza legnagyobb fia gyanánt tisztelte a bujdósót míg élt s holta után dicső emlékezetét szent kegyelettel őrszi firól-fira, nemzedékek életén és századok folyamán keresztül. Rákóczinak még sirja is szent a magyar előtt s ki emlékezzék ma már ama hitványok nevére, kik őt hontalanná tették?

Méltó elődöd eme példája nyugtassa meg háborgó nagy lelkedet. Kormányok hatalma, többségek érdekszenvedélye, koronák dicsősége árnyék módjára enyészik el az igazság előtt. Az igazság pedig ez: a magyar nemzetnek legnagyobb fia, a legjobb magyar Te vagy!

Te állítottad talpra az ébredő nemzeteket. Te törted össze a jobbágyinak rabigáját Te tetted szabaddá a földet, a munkát, a gondolatot és az embert. Te alkottad meg a magyar nemzet egyetemét. Te teremtetted meg a nemzet független állami önkormányzatának bölcs intézményeit. Te állítottad vissza Árpád birodalmának Mohács mezején kettétört egységét. Te adtál nagy eszméket és nagy szenvedélyeket a szemeid előtt egymásután szülemelő és elmuló nemzedékek számára.

S mindez nem egyetlen és nem legnagyobb érdemed.

Hanem mikor orvul és hiteszegetten rántk át a hatalmak erőszakja, hogy a szabad nemzetek társaságából kitörölje Magyarországot s örökre bezárja a világtörténet ama fejezetét, melyet Árpád kezdett s a Hunyadiak, Bethlenek és Rákócziak

folytattak: akkor Te álltál az erőszak elé, Te oltottad be nagy lelkednek lángoló szívét a nemzet minden rétegébe s Te vívtad meg a nemzeti önvédelem ama véres harcát, melynél szerencsésebbet sokat ismer, de dicsőbbet egyet se ismer világunk története. Két nagy hatalomnak s az általuk felbujtott pártosoknak nagy ereje alatt a hadjáratot elvesztetted, de megmentetted és kivitvad nemzeted számára a becsületet s az önértet. És ezzel kivitvad s a történet igazmondása tesz arról majdan tanuságot, hogy Te vívtad ki azt is, a mit azóta jóllétben és intézményekben visszaszereshettünk.

És még ezzel sincs bezárva halhatatlan érdemeid dicső sorozata.

Ifjúságod virágában éveken át szenvedted hazáért a börtönök homályát. Neved bitóra szegezték, magad halálra kerestetted s még gyöngye gyermekeid is szívtelenül üldöztettek. Kilenczven évnyi fonszéges életkorod felét, egész felét szegény bujdós gyanánt kellett idegen földeken, idegen népek közt eltöltened. — S a kik a vér kötelékével szivedhez legközelebb álltak: azokat nehéz, mindennapi munkával kellett a nyomortól megváltanod. Mikor börtönbe hurczoltattál, mikor küzdél a népek szabadságáért, mikor az idegen népek közt is hazánk érdekeit védelmezted s nagy lelkednek melegeivel szakadatlanul költögtetted a haladás igaz eszméit: ugyanakkor pihenés nélkül kellett fáradoznod a mindennapi kenyérért is. És ily életmód mellett viharos századunk egész folyamán keresztül egy fonszéges élet tisztaságát, egy tündöklő jellemnek épségét, egy soha nem alkuvó és soha nem csüggedő férfinak és hazafinak örökké tökéletes alakját teremtetted meg önmagadban s hagyod soha el nem muló örökségül hálás nemzetedre.

Van-e nagyobb erő, mint a Tiéd? Van-e a ki hasonlatos lenne Tehozzád? Van-e szebb örökség, mint a mit a Te dicső tetteidben s életed ragyogó példájában nyer hazánk? S mit adhattunk és mit adhatunk mi mindezért cserébe?

Áldjon meg Téged a gondviselés! És tartsa meg életedet s életed szerény örömeit még sokáig! Ez a mi imánk, de egész nemzetünknek is imádsága! Ez imádsággal maradunk:

Budapesten, 1892. évi szeptember 13-án
örök hű tisztelőid és honfitársaid.

BELFÖLD.

Tüntetés Fiumében. Fiume, szept. 17. A városi tanács ellen nagy tiltakozó népgyűlés volt, melyea Ciotta polgármesternek bizalmat szavaztak. Ossoinok tanácsos leközönyt és példáját többen követték.

Honvédek emlékezete. Tegnap szept. 18-án, a szlovák polgárság — régi szokásához híven — 48 ifju leány és 48 fiatal ember kíséretében, kivonult a 48-as honvédsíremlékhez, leróni kegyeletét a hőskiránt. A nevezetes nap emléke alkalmából többen beszédet is mondtak.

A közös költségvetés. A magyar miniszterek nem-okára Bécsbe fognak utazni, hogy részt vegyenek a közös miniszteri tanácskozásokon, melyeken véglegesen megfogják állapítani az 1893. évre szóló közös állami költségvetést. A hadi költségvetésben már jeltett több kiadás, a N. Fr. Presse szerint, főképpen a buzának a mult évben bekövetkezett s ez év tavaszáig eltartott megrágulásának tulajdonítandó. A többi nagyobb kiadás alig jöhet számba. Csaknem biztosra vehető, hogy a nagyobb követelés a hadsereg rendes kiadásai-ban három-négy millió frtra fog rugni.

KÜLFÖLD.

Gladstone ir politikája. London, szept. 17. Tegnap az ir kenyserztörvényeket felfüggesztették. Ez első ténye Gladstone irlandi bekülföldi politikájának.

Az orosz-francia szövetség. Páris, szept. 16. Az orosz nagykövetség megczafolja azt a hírt, mintha Franciaország és Orosz-

ország közt szövetség avagy katonai egyezmény jött volna létre. A hír pusztán újságróli fantázia szülotte.

Demel János dr. lovag halála. Troppauból írják, hogy ott Demel János dr. lovag meghalt. Herbst halála óta Demel János volt a képviselőház egyedüli tagja, ki a birodalmi gyűléshez az alkotmányos aera kezdete óta tartozott. — Igaz barátja volt a magyaroknak és utolsó beszédében, melyet egy antisemita képviselőnek válaszolt, mikor az Magyarországot és a dualizmust megtámadta, védelmébe vette hazánkat.

Kossuth ünnepen.*

Irta: Szabolcska Mihály.

Ünnepet ül Magyarország,
Nagy ünnepet,
Nemzetiszin kokárda
Szívünk felett.
Régi tűznek lobogása
Az orczánkon,
Tudj az Isten, mégis, mégis
— Köny ragyog a szempillánkon.

Sohse bántsuk, hadd ragyogjon:
Igy van az jól.
Áldja meg az isten azt is,
A kinek szól.
Ha már egyszer így ünneplünk
Egy magunkba,
Emlékezzünk, sirdogáljunk
Örömlünkbe, bánatunkba!

Üljünk össze valamennyin
Egy családba,
Szálljon vissza nagyapáink
Ifjúsága.
S mig szavukon áhitattal
Elmerengünk:
Sirassuk meg, magyar ifjak,
Hogy korábban nem születünk!

Nem hallottuk hajnali szél
Zendülését,
Kossuth Lajos harczrahívó
Szentigéjét,
Mely a szívet olyan csodás
Lázba hozta:
Hogy az ifju, — lánycsók helyett, —
A halálét kívánkozta!

Miből voltál csodálatos
Nyelv zengése?
Mi szállt oda aranyajka
Peremére?
Hazaszerző magyar ősök
Honszerelme?
Vagy bujdósó Rákócziak
Hazajáró szive lelke?

Mit tudom mi? . . . Mindakettő,
Az is lehet!
Különös is, az a magyar
Honszeretet,
Ha meghalunk sem állja a
Másvilágot,
Jobb szereti ezt a földet,
Mint a fényes mennyországot!

Ő is, ő is visszajön még
Meglássátok!
Teste mikor már régesrég
Porrá váltott:
Akkor is még — száz halállal
Szemtől-szembe, —
Ott zug majd a hadsorok közt:
»Kossuth Lajos azt üzenté!»

— Ünnepet ül Magyarország,
Nagy ünnepet,
Nemzetiszin kokárda
Szívünk felett.
Régi tűznek lobogása
Az orczánkon
Tudj az Isten mégis hogy van?
— Köny reszket a szempillánkon.

* A debreczeni Kossuth-ünnepen szavaltá a szerző.

Kossuth Lajos születése
Napja van ma,
S ugy üli meg, messze földön,
Elhagyatva.
Őszi fecskék arra szállnak
Költözöbe . . .
Őszi fecskék háza fölött,
Szálljatok le pihenőre.

Mondjátok meg, hogy könyeit
Ne hullassa,
Szíveinkből nem lesz, a ki
Kitagadja!
— Mig magyar él, mig magyar lesz
A világon:
Kossuth neve mindörökké
Fent tündököl, fent világol!

Kossuth-ünnep Debreczenben.

Debreczen, szept. 19.

Magasztos ünnepet ült tegnap nagy Debreczennek hatvanezer lakója. A lelkesedés — mint a villany-áram — ájtart mindenkit s városunk utcáin ezerek újkáról mennydörgő eljenzés hirdette, hogy nagy Kossuthot ünnepli, nagy Kossuthot üdvözli nagy Debreczen!

Mindenfelé zászlókat lengetett az ősi szél; keblünket nemzeti színű kokárda, kalapunkat Kossuth-toll díszítette. Az egész város ünneplő partközönbség nélkül. A Kossuthi nevének varázsa alatt egy napra kibékültek a politikai ellenfelek s igen sokan, kik máskor egy vagy más tekintetből elnyomták keblők legszentebb érzelmeit: most — a kitörő lelkesedés által elragadtatva — szabad folyást engedtek hazafias érzelmeik nyilvánulásának.

Sokszor panaszkodtunk a debreczeni nép közönye miatt. Sokszor megróttuk azon lanyha lelkesedést, melyet városunk lakossága egyik-másik ünnepély alkalmával tanusított. Tegnap azonban magunk is csodáultuk e nép lelkesedését, a lelkesedésnek azon őszinte, közvetlen kitörését, melynek pártját mi még Debreczenben nem láttuk.

Tegnap Debreczen méltó volt önmagához. Valóban a magyarság szíve dobbant itt meg s e szívdobogásban egy nemzet érzelme, forró hazaszeretete nyilvánult! Ilyennek szeretnők mi látni mindig Debreczent. Ilyen nagynak, ilyen lelkesnek, ilyen dicsőnek!

A város díszítése már szombatban kezdett vette. Különösen sokan nézték a Papp Albert fényképész által kitűzött, Kossuth arczképével díszített lobogót, melyről már megemlékeztünk. Tegnap reggel minden utca föl volt lobogózva. A főtéri házakról hatalmas zászlók lengtek alá s a városházára is föl voltak a nemzeti színű lobogót. Csak Hajdúvármegye székháza — halljátok-e ezt ti büszke hajduk — és az állami hivatalok szegyenkezték minden lobogódísz nélkül s se a főispán ur, se a polgármester ur nem mutatták magukat az ünnepélyen, holott nem tarthatnak attól, hogy valaki e miatt beárulja őket — Bécsben s elvesztik a legmagasabb körök kegyét. Ugyan méltóságos főispán ur és nagyságos polgármester ur, hol és mik lennének most önök, ha Kossuth Magyarország szabadságát ki nem vivja? Hajdúvármegye ellen állana egy Comitatsvorstand, Debreczen élén egy csaszlaui Bürgermeister, Magyarország Ausztriának egy olyan bekebelezett tartománya lenne, mint Galiczia. Önök pedig lennének, el se tudjuk képzelnii, hogy mik!

No de az ünnepély — hála Debreczen lelkes népének — a főispán ur és polgármester ur, továbbá a többi méltóságos és nagyságos urak távol-léte daczára is fényesen sikerült. Reggel 6 órakor a nagytemplom előtt mozsárgyuk dördülése hirdette a nagy nap fölviradását, a tűzoltó zenekar pedig bejárta a várost, a Kossuth-nótát és a Rákóczi-indulót játszva.

D. e. a ref. templomokban hazafias szellemű beszédek tartottak a lelkes urak. A nagy templomban Némethy Lajos, a kis templomban Kiss Albert, az új templomban Dicsőfi József, az ispotályi templomban Könyves Tóth Kálmán tartott predikációt. Utóbbinak alkalmi szentigéje így hangzott: »Hosszu napokkal beföltöm őt és megmutatom neki az én szabadságomat.« (91-ik zsoltár, 16-ik vers.) Kár, hogy a közönség előre nem értesült ez alkalmi szent beszédekről, mert akkor tömve lettek volna a templomok.

D. u. 1/4 órákor gyülekeztek a különféle egyetek — zászlók alatt — a városháza udvarán. — Csakhamar oly nagy tömeg gyűlt egybe, hogy a tágas udvar nem volt képes befogadni s a városháza előtti tér is — melyet 1848-ban »Szabadságtérnek« neveztek el, most pedig csak a »piacz-utca« közös fogalma alá esik — megtelt ünneplő közönséggel.

Minden szemben lelkesedés ragyogott. A kebleken kokárda viritott, a kalapok mellett tollak, »Eljen Kossuth Lajos« felirattal. Minden csoport, minden egyet Kossuth életével vonult fel. Az ablakok nyitva voltak s a piacz-utcán ezeken és ezeken nézték a gyülekezést.

D. u. 4 órákor indult meg a nagy menet a városházától a nagyerdőre. Gyönyörű rendben, szabályos sorban haladtak zászlók alatt az egyetek tagjai, a debreczeni társadalom legtekintélyesebb tagjai csatlakoztak a menethez, melyben — felületes számítás szerint is — legalább hater ezer ember vett részt. Ha még hozzávesszük az utcán sorfalat képező közönséget, valamint azokat, kik nagy ügyvel-bajjal fölkaphtak a helyi vasut valamelyik vonatára és azokat, a kik kocsin mentek ki: legalább 30-35 ezer főre tehetjük az utcán hullámzó sokaságot. Ilyen hatalmas népcsoportot régen nem látott Debreczen!

A menetet a tüzőlők nyitották meg s a tüzőlők zenekar a Kossuth-nótát harsogtatta. A sorrend ez után következő volt:

Az 1848/49-iki honvédek, a 13 egyenruhás honvéd, harci zászlójukkal.

Az ünnepi Kossuth-zászló (szép nagy selyem-zászló, arany rojtokkal, aranybetűs »Eljen Kossuth Lajos felirattal«) alatt a rendezőség tagjai.

A városi dalárda, zászlóval.

A főiskolai dalárda, zászlóval.

A kereskedő ifjak dalárda és a kereskedő ifjuság, zászlóval.

A munkás dalegyet, zászlóval.

A torna-egylet tagjai, zászlóval. — Ide csatlakozott a főiskolai ifjuság legnagyobb része. Az iparos-ifjuság, zászlóval. Továbbá a kőmíves ifjuság és csizmadia ifjuság, zászlóval.

A függetlenségi kör, »Eljen Kossuth Lajos« feliratu, hatalmas lobogóval. Egy tömegbe csoportosult itt a debreczeni függetlenségi és 48-as párt színe-java, a polgári osztály legelőkelőbb tagjai.

A polgári kör, zászlóval.

Az ács-ifjuság, zászlóval.

A nyomdász egylet.

Orvos-gyógyász egylet.

A pinéz-egylet, zászlóval.

A debreczeni kereskedők, tekintélyes nagy számmal.

Hosszu kocsi-sor zárta be a menetet s végigzengett a városon az üdv-kiáltás: »Eljen Kossuth Lajos!« — A menet eleje már a péterfia-utca közepén volt, midőn a vége a nagy templomnál kibontakozott.

Midőn a menet elindult, Chilinszky György fényképez egy hat méter magas, nemzeti színű léggömböt bocsátott föl, melynek zászlóján Kossuth arczképe volt látható és ezen felírás: »Eljen Kossuth Lajos!« — A léggömb fölszállott olyan magasra, hogy a szem alig vehette ki s megindult — egyenesen a nagyerdő felé... Az okori augurók a léggömbnek ezen irányból bizonyára kedvező jóslatot olvastak volna ki.

A „DEBRECZENI“ TÁRCZAJA.

A veterán honvédek üdvözlő szövege Kossuth Lajoshoz 90-ik születésnapja alkalmából.

Nem vagy hazátlan, szent öreg!
Nagy lelked hát mért kesereg?
Hazád minden magyar kebel,
Hű nemzeted nem feled el.

A törvényed erősb a jog,
A mely elévülni nem fog,
Ki teremtett egy nemzetet:
Azt számkivetni nem lehet!

Szabadság nemtője valál,
Azért kímélt meg a halál,
Megalkudott a sors veled,
Hogy lásd virulni nemzeted.

Kik harcban el nem hulltanak,
De már régen haldoklanak:
A névtelen félistenek
Sirjok szélén köszöntenek.

A halás nép imát rebeg,
Hogy addig élj te szent öreg!
Mig oly dicső s nagy lesz hazád,
Minőnek hajdan álmodád!

De te nem halsz meg sohasem,
Diadalt nyer enyészeten,
Ki isteni munkát tevé,
Annak Olympon a helye.

A kegyelet oltárinál
A történet Muzsája áll,
Lapján neved napként ragyog,
Fentartják azt a századok!

Falussy Mihály,
1848-49-iki honvéd főhadnagy.

D. u. 5 óra tájban ért a menet, mely saját nagy tömege miatt csak lassan haladhadt, a nagyerdőre, melyet már akkor ellepett a közönség. A korcsolyázó téren ember-ember hátán állott s itt folyt volna le az ünneplő első része.

A kereskedő ifjak dalárda eliszenkelte a »Nemzeti zászló« című darabot, utána a tornaegylet több tagja tornászati mutatványt végzett s Jánossy Zoltán esk. felügyelő nagy hatással elszavalt emelkedett szellemű alkalmi költeményt (melyet tészke miatt csak holnap közölhetünk); de ekkor oly szélvihar támadt, hogy nem lehetett az ünneplőt a szabadban tovább folytatni.

Eszaknyugat felől sötét felhő tolt az égbe. Hatalmas szélroham rázta meg a nagyerdőt és a kibontott lobogókat. A közönségnek egy része a vihar elől a vigadó erkélyére és nagy termébe menekült, — nagyobb része pedig, mely a vigadóba nem fért be, a helyi vasuton és kocsinok haza sietett a városháza. Sokan a fürdőháza menekültek s ott vártak, míg kocsihoz juthattak.

A közönségnek kisebb, de azért igen tekintélyes része, hősiesen kitartott s a vihar elől meghúzódott a vigadó védőfödele alatt. Ft. Kiss Aron püspök ur példája, ki föl se vette a kényelmetlen szorongást, buzdítólag hatott a közönségre. Nem panaszkodott senki a zsufofúság miatt, a lelkesedés soha egy percze sem csökkent, sőt mindig emelkedett.

Este 7 órákor kezdődött az ünneplő második része a vigadóban. A városi dalárda, a főiskolai kántus, a kereskedő ifjak dalköre és a munkás dalegyet együttesen, szép szöszhangban adták elő a szöszatot, — ez után Komlóssy Arthur felolvasta Vértessy Arnoldnak lelkesítő alkalmi beszédét, mely kimerítően méltatja a Kossuth hazafiai érdemeit. (Tészke miatt e beszédet is csak holnap közölhetjük.) Valahányszor a felolvasó Kossuth nevét kiejtette: mindannyiszor megüjült az éljenzés. A városi dalegyet Rieger »Bucsudal-át« és a »Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos« refrainű dalt általános tetszés mellett előadván: Szabolcska Mihály (ki éppen az ünneplő alatt vette azon értesítést, hogy Felfalu nevű erdélyi egyház lelkeszéve választotta) szavalt a gyönyörű, Kossuthot dicsőítő hazafias versét, melyvel elragadta a rendkívül lelkes közönséget. A költemény minden versszakát éljenzés követte s percekig tartott az éljenzés, mikor az ifju költő, ki oly híven fejezte ki érzelmeinket, szavaltat bevégezte.

Ez után az egyesült dalárdák által előadott »Hymnus« következett, majd pedig Rácz Károly zenekara zendítette rá a Kossuth-indulót.

Ekkor — a Kossuth-induló hangjai mellett — Kossuthnak palma-levelekkel és virágokkal körülvett, élethű arczképéről lehullott a lepel s a dörgő éljenzés elnyomta a zene hangjait.

Le nem írható, örökké feledhetetlen jelenet következett erre. Valamennyi zászlót meghajtották a Kossuth arczképe előtt, a közönség tomboló lelkesedése olyan éljenzésben tört ki, hogy megreszketett tőle a vigadó épülete. Úgy tetszett mindnyájunknak, midőn az arczképet megpillantottuk, mintha Kossuth megjelent volna köztünk. Szelleme köztünk is volt, az öntött belénk oly forró lelkesedést, melyet a toll képtelen híven visszatükrözni.

Tetőpontját érte el a lelkesedés, mikor a zenekar a Kossuth-nótát kezdte játszani. Az

Gábor Áron és a székely szekeres.*

1849. június végső napjaiban történt, a háromszéki mezőkön, Eresztvényen.

A honvéd tábor Kézdi-Vásárhely felől jövet, Eresztvény szélén szállott meg az országúttól balra. Külön a gyalogság, külön a tüzérség ágyúival, municziós szekereivel, hosszú sorban egymás mellé zárkózva.

A nap is éppen nyugvóra hanyatlott, mikor Gábor Áron a tüzérek és szekerészeket az ágyuk előtti szabad területen négyoszobba állította s tekintettel a küszöbön álló véres napokra, őket újra föleskette.

Az esküformát én, mint első tüzemester mondtam elől, hogy emlékezetben maradjon, ide jegyzem.

»Esküszöm az élő Istenre, Magyarországnak, Magyarország alkotmányának, a magyar országgyűlésnek, az általa kinevezett vagy kinevezendő felelős kormányának hűséget és engedelmességet. Esküszöm és felfogadom, hogy az ország alkotmányát és törvényeit utolsó csepp vérig védelmezem. Ágyumat soha el nem hagyom, avval harcolok s ha a szükség úgy kívánja, azt életem veszélyeztetésével is beszögezni igyekszem. Isten engem úgy segéljen!«

A legénység szétoszlott s éjjeli elhelyezkedéshez készült. Mi Gábor Áronnal együtt, mindketten lóháton ülve, végigjártuk az ágyuk és szekerek sorát s kijelöltük, hová kell éjjelre öröket állítani. Visszatérőben, a főtábor-tanya felé az ágyuk előtti szabad téren, egyik lóporos szekér közelében egy székely szekeres állott, hátán hosszú ostorral, kurta pipájából füstöt ergetve s szemlélgetve, a mit maga körül látott.

Gábor Áron hozzá lovogol s megszólítja:

»Jó estét atyafi!«

»Adjon Isten az uraknak es.«

»Hát kee hova való?«

»Csak ide szomszéd falusi.«

»Van-e felesége?«

»Van hál' Istennek feleségem, négy gyermekem.«

»Adja sza csak azt az ostort.«

Az atyafi kissé csodálkozva odanyújtja. Ekkor Gábor Áron kétrét fogja a sulyos ostort. Első csapásra kirepül a kalapa székely ember fejéből; második csapásra a pipa ugrik messzire s mikor a székely lehajol, hogy sebtiben holmiját összeszedje, hátrára s hátuljára kapott még néhány ütést ilyen szavak kíséretében: »Hát kend, forgós teremtette! Itt pipázik a puskaporos szekerek mellett, tudja-e, hogy ha egy szikra belekap, mind a hányan vagyunk, Pilátushoz megyünk vacsorára, soha sem látja a feleségét s a négy gyermekét. El-takarodjék innen s ide ne merje többet tenni a lábát, mert főbe lövötem!«

Ilyen volt a Gábor Áron őrnagy tábori rögtön itélő szöke.

S most ott alussza örök álmát a székely ágyuk nagy mestere Eresztvényen, azon hely közelében, a hol ez az eset történt.

En, a ki az eresztvényi síremlék közelébe leleplezések nem lehettem jelen, hálás emlékezzettel teszem ezt az egyszerű göröngyöt Gábor Áron sirhalmarára.

Kolozsvár, 1892. szept. 7.

Szabolcs Mihály, volt tüzér főhadnagy.

Tálya.

Szól a világ: Kossuth enyém, Legnagyobb emberem.

A nemzet szól: Kossuth enyém.

Nagygyá úgy nőtt velem,

* A »Történelmi Lapok« ünnepi számából.

egész közönség elkezdte e feledhetetlen dalt énekelni. Egyszerre ezer ember ajkán zendült meg a dal:

— »Kossuth Lajos azt üzenté:

Elfogyott a regementje;

Ha még egyszer azt üzeni:

Mindnyájunknak el kell menni!

Eljen a haza!«

A zászlók folyton hajlongtak a Kossuth képe előtt, a Kossuth-nóta zengett; öregek és ifjak, férfiak és nők — a lelkesülés szent hevében — templomi ihlettel zengtek a nagy számúzott dalat.

Legalább egy negyed óráig tartott ez a tüntetés, melyet fejedelmek is megirigylhettek volna s midőn Debreczen lakossága a népszabadság halhatatlan hősenek föl ülésével hódolt: önmagát magasztalta föl általa!

Közkiántra a városi dalegyet — Rácz Károly zenekarának kísérete mellett — előadta a Rákóczi indulót s Kossuth nevének éljenzésével az ünneplő véget ért.

Az ünneplő után kiki helyet foglalt azon asztalnál, a hol tudott s kezdetét vette a társas vacsora. El volt foglalva minden parányi hely, még a vigadó erkélyén is alig lehetett mozogni, az ünneplő zarába, az éljenzésbe belevegült a mennydörgés, mintha a Kossuth harcra hívó szavát hallottuk volna!

Ötlette minden ajak, ő érte csegett össze minden pohár. Vértessy Arnold, Lengyel Imre s dr. Bakonyi Samu emeltek poharat a kilenczven éves agastyánért, kinek 90-ik születésnapja egy ország ünnepevé lön.

Falussy Mihály, Nagy-Károly város volt rendőrkapitánya, 1848/49-iki honvéd főhadnagy, ki az ünneplőre városunkba érkezett, a veterán honvédek nevében — a Kossuth arczképe előtt — hazafias verset olvasott föl, melyet lapunk mai számában közlünk.

Az ünneplő zarádekkül vidám táncmulatság következett, — legalább 150 pár járta a csárdást s csak hajnal felé oszlott szét a közönség.

Igy ünnepelte Debreczen Kossuth Lajos 90-ik születésnapját. Erezük, hogy csak halvány rajzát adhattuk a lefolyt ünnepegeknek, de hát azt a lelkesedést, mely a szíveket elragadta, csak átézni lehetett, de az ajak képtelen elmondani, a toll képtelen leírni. — Szép, feledhetetlen szép nap volt a tegnapi. Debreczen lakóinak szíve egy érzelmtől dobozott; min tegy tündérelom képei, úgy vonulnak el lelki szemünk előtt a tegnapi nap jelenetei: mintha most is látnók még a zászlók lengését, mintha most is hallanók városunk utcáin az üdvkiáltást:

»Eljen Kossuth Lajos!«

KOSSUTH.

Honi ég mosolyog miránk kicsinyekre,
Mi nekünk megnyílik a szép haza keble,
Erdő, mező, róna minekünk kitarul —
Ste csak álmódohatsz elveszett hazádrul!
Táplálnod kell folyvást ama gondolatot:
A ki szabad hazát millióknak adott,
Annak a magyar föld — ó! ez hogyné fájna —
Annak a magyar föld többé nem hazája!

Honi szellő lebbenj, sugd fülebe lágyan:
Téged áld mindenki a távol hazában!
Rád gondol az ifju, hogyha nagyot érez
S téged fűz az aggkor legszebb emlékéhez!

Sugd fülebe: nálunk ragyogó név sok van,
Osztózik a fényben és a hatalomban,
Kik előtt a tömeg leborulni siet: —
De szent név csak egy van s ez a név a Tied!

Budapest, 1892. szept. 14.

Ábrányi Emil.

A nemzet nagyjainak tisztelete és ünneplése a nemzet jövőjének egyik záloga.

A jelen század nagyjai közül Kossuth hire tul fogja élni a többiek emlékezetét a nép körében, mert neve a nép felszabadításával és a szabadságharcz dicsőségével összeforr.

Eddig már közel egy századig élt Kossuth, ezentul sok-sok századon keresztül fog élni.

A törvény nem ismeri el többé Kossuthot a hon polgárának: a nép nem ismeri el azt a törvényt magáénak.

Koriticzán, 1892. szept. 3.

Irányi Dániel.

Határidő-naptár.

Szept. 26. Hajdúvármegye közgyűlése.

Szept. 29. Városi közgyűlés.

Nov. 30. Szavazatok beadásának határideje a debreczeni egyházmegyei tisztii állásokra.

Ujdonságok.

* **Küldöttség Kossuthnál.** Az orsz. függetlenségi és 48-as pártkör üdvözlét küldöttség nyújtja át Kossuthnak Turinban. A küldöttséget Thaly Kálmán, városunk első kerületének orsz. gyűl. képviselője vezeti, ki Lukács Gyula és Hentaller Lajos orsz. gyűl. képviselőkkel már pénteken elutazott, míg a küldöttség zöme (Justh György, Szluha István, Sturmán György, Kun Miklós, Szinay Gyula, Ónody Géza, Tompa Antal, Illyés Bálint, Meszlényi Lajos, Beniczky Árpád és Gyula orsz. gyűl. képviselők) szombaton indultak utnak. A küldöttség nagyobb része díszmagyarban, néhányan pedig atillában lesznek az üdvöz etnél. A küldöttség tagjai elhatározták, hogy az üdvözlő felirat átnyújtása alkalmával s általában a turini tartózkodás alatt nagyobb beszédet, mely az agg Kossuthot választás provokálná, vagy felizgathatná, nem tartanak. Az egész érintkezés Kossuthal lehető rövid lesz s barátságos beszélgetésre fog csak kiterjedni, mert a küldöttség kimélni akarja a 90 éves agastyánt. — A küldöttség ma d. e. tiszteleg Kossuthnál s ugyanekkor nyújtja át Illyés Bálint azon költeménynek egy dispeldányát, melyet tegnapelőtt közöltünk.

S a kis város a völgy felett
Mint egy anya mosolyg:
Tíetek fényes tettei,
Enyém bölcsője volt.

Budapest, 1892. szept. 12.

Zempléni Árpád.

A Kossuth-kultusz az idők tanúságaiból vont következtetések által, a dogmatikus hit mythikus kódéből teljesen kibontakozva, egy politikai szükségesség érzetével lett.

Es ebben van e kultusz állandóságának legnagyobb garantiája. Kultusz, melyben minél kevesebb van a dogma bigoteriájából, de annál több éltető, nyílt nyújtó és megerősítő hatása élelven érzetéből. A mi hatást a nagy emberek nemes példája a tömegekre gyakorol, — a mit egy érdemekben, tapasztalatokban és szenvedésekben gazdag élet egy léha, érzéketlen és élvhajhász nemzedéknek nyújt — a szent és örökké élévülhetetlen nagy aspirációk, miknek teljesülte után »buzgó imádság« epedez százezrek ajkán, — a mind benne van a Kossuth Lajos kultuszában.

Ki ezt meg nem érti: az buta ember.

Ki félremagyarázza: gonosztevő.

Kolozsvárt, 1892. szept. 13.

Várady Aurél.

Néhány nemzetiségi agitátor véres szájjal izgat a Kossuth-kultusz ellen: nem tudják a szerencsétlenek, hogy a Kossuth-kultusz a népek és nemzetek legféltettebb kincsének, a szent szabadságnak kultusza.

Kolozsvárt, 1892. szept. 3.

Herepei Iván.

Hajdu
hó 20
tárgys
12-ik
megye
H a j
é l o
s z ü
k a l m
je. La
ben k
fejezés
győző
ezen i
efogad

iskol
reczen
tollak.
szavaz
ményt
Nagy
Kovács
fogva
ván és
nye az
vén a
Keeske
igy 42
ifj. olv
volt a
kedély

recez

működ

ben a

zétő b

13. és

hi tanh

mult is

Isván,

Beór K

Mihály

mányb

A lelk

püspök

tető S

urak e

János,

urakbó

tanará

Másodi

Márk E

Rácz E

lő sege

12-en v

vid Sár

István,

Zoltán,

Ede, Z

lozsvár

erekye

ból mü

alatt ké

ben, m

erekye

ferditet

K. Biás

zombab

*

István,

volt v

György,

Tóth Sár

ros (Gá

Lajos 90

kepeike

*

tottsá

ter ren

hogy a

dése ug

szempot

vánatos

földmiv

Fölhivj

apák, m

gyermek

mezteté

gyereke

*

A város

gyereket

k ragyogó név sok van, és a hatalomban, leborulni siet: — van s ez a név a Tied!

1892. szept. 14.

Abrányi Emil.

gyjainak tisztelete és a jövőjének egyik záradékai közül Kos-

élni a többiek emlé-ében, mert neve a nép szabadságharc di-

szél egy századig élt k-sok századon keresz-

m ismeri el többé Kos-

árának: a nép nem is-

nyent magának.

1892. szept. 3.

Irányi Dániel.

idő-naptár.

Hajdúvármegye közgyűlése.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

határozatok beadási határideje a tisztviselőknél.

Hajdúvármegye közgyűlése. Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága szept. hó 26-án tartja özi rendes közgyűlését. — A tárgysorozat igen hosszú: 145 pontból áll. A 12-ik pont alatt foglal helyet Szina y Gyula megyei bizottsági tag indítványa az iránt, hogy Hajdúvármegye a legnagyobb élő magyart, Kossuth Lajost, születése 90-ik évfordulója alkalmából feliratilag üdvözölje. Lapunk szombati számában egész terjedelmében közöltük ezen indítványt s ismételve kifejezést adunk azon reményünknek, illetve meggyőződésünknek, hogy Hajdúvármegye közgyűlése ezen indítványt egyhangy lelkességgel fogja elfogadni!

Könyvtárnok választás a főiskolában. Szombaton nagy napja volt Debreczen diákságának: könyvtárnokot választottak. D. u. 1/3 órákor kezdődött meg a szavazás a három jelölt között s az első eredményt 1/5 órákor hirdették ki, mely szerint Nagy István 103, Kecskeméthy Gyula 89 és Kovács Gyula 67 szavazatot kapott. Ennek fogva új szavazás vált szükségessé Nagy István és Kecskeméthy között, melynek eredménye az lett, hogy Nagy István pártja megejtven a füzött a Kovács Gyulával, előbbi 147, Kecskeméthy pedig 105 szavazatot kapott s így 42 többséggel Nagy István lett a főisk. ijt. olvasókör könyvtárnoka. — Este bankett volt a kis Pípában, derült diák hangulatban és kedélylyel.

Lelkészképeségi vizsgák Debreczenben. A múlt héten együtt ültek és működtek a debreczeni főiskola gyűléstermében a theologiai alap- és lelkészvizsgákat vezető bizottságok. Az alapvizsgálatok f. hó 12., 13. és 14. napjain tartattak. Jelentkezett 13 hi tanhallgató, kik a másodévi theologiat a mult iskolai évben végezték. Két ifju (Virág István, Lencz Géza) jeles, négy (Baltazar Dezső, Beór Kálmán, Könyves Tóth Sámuel és Szabó Mihály) jó, a többi jelentkező kielégítő eredménnyel tett vizsgálatot, egy pedig egy tárgyiból nem kielégítő osztályzatot nyert. — A lelkészképeségi vizsgák főtiszt. Kiss Áron püspök és az egyházk. főgondnokot helyesítő Simonffy Imre kollégiumi helyi gondnok urak elnöklete alatt Petyerdy Károly, Davidházy János, Szell Kálmán és Szabó Károly esperes urakból, a theol. tanárokból és az egyházjog tanárából álló vizsgáló bizottság előtt folytak. Második vizsgára jelentkeztek 4-en, u. m.: Márk Imre szikszói, Nagy Imre bihar-díszegi, Rácz Elek ér-körtvélyesi Solyom Lajos gödöllői segédlelkészek. Első képesítő vizsgára pedig 12-en jelentkeztek, u. m.: Balogh Ferencz, David Sándor, Gál István, Keck Andre, Koroknay István, Kovács Emil, Takács Zsigmond, Jánosy Zoltán, Barla Szabó Jenő, Szabó Béla, Tóth Ede, Zih Sándor.

Kossuth képe női hajból. A kolozsvári orsz. ereklye muzeumban egy ritka ereklye őrzetik. Egy Kossuth kép ez, női hajból művésziileg kidolgozva. A szabadságharc alatt készítette egy magas rangú urnó s 1850-ben, midőn az orsztrák kormány kutatta az ereklyéket, Kóváry Endre festővel bajuszát elferdített, hogy ne ismerjenek rá. A képet K. Biásini Domokos adta be az ereklye muzeumba.

Vörössipkások. Ma reggel Egey István fényképező műtermében 10 debreczeni volt vörössipkás vetette le magát: Sebess György, Huber József, Gréf Sándor, Egey István, Tóth Sándor, Banyai János, Heumann Károly, Kapros Gábor, Gédei Gál és Hollender Gyula. A Kossuth Lajos 90-ik születés napja alkalmából adták arczképeiket egymásnak és hozzátartozóiknak emlékül.

Földmives iskolák látogatottsága érdekében a földmivelésügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, melyben kifejté, hogy a kisbirtokosok gazdálkodási kiművelődése egy a köz-, mint a magánvagyonosodás szempontjából mily fontos érdek. Ezért is kívánatos, hogy a kisbirtokosok gyermekei a földmives iskolákat szorgalmasan látogassák. Fölhívja tehát az árvászeket, hogy ugy az apák, mint a gyámokat figyelmeztessék, hogy gyermekeiket az iskolákba küldjék és a figyelemzetesen kívül is legyenek rajta, hogy a gyerekek azokat tényleg látogassák is.

Tót gyerekek eltoloncolása. A városházán felügyelet alatt tartott 15-től gyereket, kik a Bözörménybe szállítottak közül megszöktek, a mai napon hazatoloncoltatta a rendőrség szülőföldjükre Nyitra megyébe.

Közgyűlés. A debreczeni termény-és áruaktár az idén érte el 5-ik üzleti évét s immár felvirágozott, mint az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentéseiből kiűnik. A vállalatához ez évben több helybeli, vidéki, budapesti és bécsi nagykereskedő cég csatlakozott, a minek meg volt az előnye. Az elmúlt évben raktárbetétekből bevételét 12,000 frt 86 kr, kezelési díjak címén 8198 frt 13 kr, kamatokban 1955 frt 35 kr, minden tételben több, mint az előző évben. Összes nyereség 2008 frt 12 kr, ebből ezer frt, részvényenkint 1—1 frt osztatik ki felülosztalékul, a maradványt az új számlára viszik. — A közgyűlésen jelen volt Simonffy Imre elnöklete alatt 15 részvényes 440 részvénnyel. Elnök jegyzőkönyv vezetésével megbizta Dr. Balkányi Miklóst, ki felolvassa az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentését. Az 5-ik szelvényért 6% fizetetik ki. Az öt tagu igazgatóság két tagja Dr. Balkányi Miklós és Szepessy Gusztáv kisorsoltatván, helyök 3 évre ujra betöltendő. A jelentéseket egy-

hangulag elfogadják s a felmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadják. Az osztalék szept. 19-től fogva a pénztárnál és az ipar- és kereskedelmi banknál fizetetik ki. Felvelettek egy új raktárépület emelésének kérdésé is 12,000 frt előiránzzattal, mely indítvány azonban már régebben is megtehető, sőt a mult esztendői közgyűlésen erről határozat is volt, jelen alkalommal e határozat foganatosítását a közgyűlés megsürgeti. Az igazgatósági tagok kisorsolása folytán tükös szavazás útján megválasztották ujra Szepessy Gusztávot és Dr. Balkányi Miklóst. Ezzel a közgyűlés véget ért.

A tréfa vége. Nagyváradról írják, hogy egy közönséges bakatréfa életébe került egy szerencsétlen katonának. Valamelyik bakának megfájdult a háta és megkérte Szász Mihály nevű pajtását, hogy támassza meg. Szász jó erősen megnyomkodta, de egyszerre rémülve látta, hogy pajtása mozdulatlanul, mereven fekszik. Rémületében azt hitte, hogy pajtása meghalt, pedig ez csak tréfa üzött vele. Szász ugy megjéjt, hogy rögtön elrohant és reggel a vasuti pályágyon darabokra tépve találták meg testét. A szerencsétlen ijedtében a vonat elé vetette magát.

Gyujtogatás. Tegnap este 11 óra tájban Nosztán István czepléd-utcai lakos szomszédnőjének, Miskolczy Istvánnak háza kéményéből tüzet látott felcsapni. Rögtön értesítette erről a házbelieket, a kik munkához látva, hamarosan eloltották a tüzet s oltás után a kéményben még füstölő kanócot találtak, mely corpus delicti igazolja a gyujtogatás gyanuját. A rendőrség éjjeli öröket küldött ki a veszedelmes szándék megállítására és esetleg a gonosztevő elfogatására, ki azonban még eddig nem került kézre.

Elgázolások. Tegnap d. u. fél négy órákor a túzólt laktnya előtt nagy szerencsétlenség történt. Ugyanis a locsoló-kocsiba fogott ló a kivonult zenekar zenéjétől megijedve elragadt s előbb a kocsiból kibukott Fehér Sándor kocsis hátán ment keresztül, majd két arra járó asztalos tanoncot gázolt el. Első segélyt a szerencsétleneknek Dr. Balkányi, Dr. Horváth és Dr. Bruckner orvosok nyújtottak, majd a kórházba szállították őket. — Legsúlyosabban nevezett kocsis sérült meg.

Gyászjelentés. Szmracsányi Róza özv. Csernyánszky Istvánné és gyermekei: Szmracsányi Zsuzsanna férjével Barla Istvánnal, Szmracsányi Ilona férjével Bégányi Ferencz s gyermekeivel; menyé özv. Szmracsányi Elekné Lövey Mária és gyermekei, testvérei Kovács Ferencné Liptay Julianna gyermekeivel; Liptay Eduárd s neje Bekella Irén s gyermekei; özv. Liptay Károlyné szül. Báró Horváth Karolina és gyermeke, valamint számos rokonok nevében, fájdalomtól megtört szívvel tudatják a drága jó anya, anyós, nagyanya, testvérnek és rokonok özv. Szmracsányi Szmracsányi L.-né szül. Liptay Liptay Mária-nak f. hó 17-én esteli 1/10 órákor, életének 75-ik évében, hossz-as szenvedés és a halotti szentsegek ajtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 19-én d. u. 3 órákor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint, a Szt.-Anna-u. 2313. sz. háztól, a Szt.-Anna-utcai temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig folyó hó 20-án d. e. 9 órákor fog az egek urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunytak rokonai, ismerősei bánatos szívvél meghívattak. Debreczen, 1892. szeptember 19-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Nyilvános nyugtázás. A Kossuth-ünnepély költségeire ma Bácsi László úrtól 1 frtot vettünk. Eddigi összes gyűjtésünk: 26 frt. Miután ugy vagyunk értesülve, hogy olvasóink közül még többen szándékoznak e célra adományozni: a gyűjtést még egy pár napig folytatjuk.

Kossuth hadseregének terve.

Hentaller Lajos országgyűlési képviselő egy munkálót fedezett fel, mely Kossuth eredeti alkotmánytervét és a nemzetiségi kérdéssel felölölő munkálatait tartalmazza.

A nagyérdék munkából mutatványul közöljük a hadseregü vonatkozó következő részét: A fegyveres erőre nézve így irt Kossuth:

Ez a fő dolog: A fegyveres erő a nemzetörségből álland.

Bizonyos életszak folytaig ezen kötele-ségben minden választó eljárand. A törvény szabályozandja a nemzetörség szervezését és határozandja meg a szolgálatban töltött idővesztéshez arányozandó kárpótlást. A közég nevezendü a községi nemzetörség fő-s altiszteit; a megye többi községei egyesült nemzetörségének parancsnokait nevezendü ki. A kormány végre a kerületi parancsárokat és főparancsnokot nevezi ki. A nemzetörség alkalmazása felett községben a községi — a megyében a megyei hatóság rendelkezik. A kormány e részben az egész ország érdeke szerint intézkedik, vagy egy megye megkeresésére is, ha csak annak saját ereje az adott esetben nem volna elégséges.

A hibák, vétségek és engedtlenségek törvény és szabály szerint büntettetnek, de nemzetörség sehol fel nem oszlatható, sem le nem fegyverezhető, a támadás és lázadás esetét kivéve.

A haza védelmére rendelt főerőként a nemzetörség szolgálván, az állam egy nagy állandó hadsereg törzsétét (cadres) és a várak és erősségek törzsétét lesz rendesen ellátandó. E csekély számú hadsereg egyszersmind gyakorlati hadtanodaul szolgáland, mely a haza összes ifjuságának keresztül kell esnie, hogy szükség esetére hazájának sikeres védelmére képesíthessék.

E törzsetet a szerint osztatik el, hogy háboru esetében minden megye illetékes zászlóaljakra és ezredkebe egyesíthessék és melyek nemzetiségük és megyéjük nevével címezendők, például »bácsmegeyi I-só magyar, vagy szerb stb. zászlóalj.«

A nemzeti egyenruházatról a megye gondoskodik, mely tekintetben a zászlóaljok megyéjükkel folytonos összeköttetésben állanak. (Ez is a nemzeti érzet fenntartására és emelésére vezet.)

Bármily zászlóalj vitézségi becsülete nem enyészik el, mint az osztrák seregben, hanem vissza sugározván a zászlóalj megyéjére és az illető nemzetiségére, ennek egyszersmind önértetét és életrelvőségét növelendü.

A magyar hirlapirodalomról.

— Kossuth születésnapja alkalmából. —

A magyar hirlapírás emlékei régiebbek mint az első hirlap. . . Magyarország a török hódítás korában az európai érkedlödés egyik gyupontja volt, magától érthető tehát, hogy a zsurnaliztika első fellendülése is azon eseményekkel tart lépést, melyek Európa figyelmét ez időben különösen nyomták Magyarországra felé. — Oly nyomtatványok, mint a melki apátsági könyvtárban levő »Relációja a római császárról és a magyar királyról s lengyel és cseh király találkozásának és Bacsba való bevonulásának« 1515-ből, az ez időbeli zsurnaliztika legelső szárnypórbálgatásaiul tekintethetők.

De nemcsak nagy állami ceremóniák, hanem elemi csapások és hadi tudósítások is már ekkor történtek az egykoru magyarországi kiadásokban, igaz, hogy többnyire német nyelven. Egy szerk. leíró így ír erre vonatkozólag. Ilyen p. o. »Tudósítások azokról, a mik a római király hadi népe és a vérszomjas törökök közt történtek, azaz, hogyan vertek meg a miénk a törökök hadinépét és miként fogták el őket. Sok fogoly keresztényt is élelmi készletükkel együtt meghódítottak.« (Eredetije a muzeumi könyvtárban.)

Ott van továbbá »Szigetvára bevétele Szolimán török császárral 1566. szeptember 7-én, néhai Zrínyi Miklós gróf egyik szolgájától horvát nyelven megírva«, vagy egy »rövid tudósítás a magyar betegségről és gyermek-himlőről, egyszersmind hasznos tanácsadásképen, kinyomtatva a bécsi tiszteletré méltó orvosi fakultás által.«

Az első újságok hasábjait, születési esketési és halálai esetek, valamint az idegen forgalom adatai is tarkítani kezdték. 1703-ban látunk először egy új rovatot nylni meg az új könyvek számára. Mivel pedig e rovatban egyelőre a kiadó szokta volt új könyvet ajánlani közönségének, tehát ebben található fel az újságreklam első bizonytalan lépése. Természetesen itt nem magyar hirlapról szölok, mert ez időben az még nem volt. Mielőtt az első magyar hirlapra rá térnék, még megemlítem, hogy az első dementi, melylyel ma anynyira visszaélnék a különböző rendü és rangu hirlapi nagyságok, egy esztergomi érsektől ered, a ki 1671-ben jelentette ki a »Wiener Blätterben«, hogy a bécsi újságokban hangoztatott azon hir, mint hogyha ő a magyar fölkelésnél szintén érdekelve volna és ezért letartóztatott volna, l é g b ó l k a p o t t k o h o l m á n y. (Ez már egészen a modern sajtó dementi-stilusa.)

A legelső magyar hirlap 1780-ban jelent meg: »Magyar Hirmondó« cízzel. Kérem az olvasót, nem zavarni össze a »Magyar-Kurir« cízzel, mint a mely egészen más, bár, hasonlóan kezdetleges vállalatot jelent. A »Magyar Hirmondó« kiadása a következőleg jeleztetett:

»Nagy bizalommal jelentem szándékomat, hogy Felsőcsé Cs. s Király Asszonyunktól kegyelmes engedelmet nyervén, műhelyemben a Hirmondó leveleket fél árkusenként egy héten kétszer, nyomtatni s a postán széllyel küldözgetni kész vagyok. Az ára esztendeig nem több volna 8 forintnál, a postára való küldöttséggel együtt, — minden fertály esztendőre 2 forint előre fizetve. Három hónapok töltével kiki előlhatna mellöle, a kinek nem tetszenék. Arról felelek, hogy akármily külföldi Újságnál is, ezek a Magyar Hirmondó Levelek alább valók nem fognának lenni. De eféle dolgokról, ugy a

kezetiről is bővebben fognám akkor tudósítani az olvasókat, mihely bizonyosan tudhatnám, hogy kiket bízást hozzá foghatok. Most csak azt kívánom mentül hamarabb tudni, hogy lennének-e jó számmal azok, a kik magok vagy mások számára megszerzendének. Azért kérem azokat, a kik a dolgot kedvelik, ne sajnálják az eziránt való szándékokat, akár hozzám küldendő levelek által, vagy akár pedig más uton, még ebben vagy a jövő hónapban tudtomra adni.

Kelt Pozsonban Sz. Jakab Havának első napján 1779. — Patzkó Ferecz Ágoston, pozsonyi könyvnyomtató.«

Kár, hogy a szerkesztői nyilatkozatot nem kaptam kézhez. A Magyar Hirmondó első évfolyama be van kötve az erdélyi muzeum könyvtárában, de sajnos, a szerkesztői program nyilatkozatainak csak egy lapja van meg, a többi rész hiányzik.

A Magyar Hirmondó első száma 1780. jan. elsején jelent meg. Egy szám 4 levelből állott. Szerkesztője Ráth Mátyás volt. Alap, mint a levelek, cízzel vezetődött be. Ilyformán például a második szám tartalma ily módban következett: II. levele. A 8. szám alatt külföldi híreket tárgyal. 9—10—11. szám alatt, belföldi híreket ad elő. . . Ezután bizonytalan avagy más címek alatt, külseeményeket közöl megint. Legvégül egy hazai remhírtörtélt közöl. Önálló cikkek, tárcza, beszély írásról természetesen szó sincs, — versek azonban vannak közölve.

Szóval a mult századbeli, sőt e század elején megjelent magyar hirlapok egyszerű tudósítói szerepet vittek, minden önálló hozzájárulás nélkül; a külföldi események ismertetése elég élénk és élethü, de a közölt hazai hírek, nagyon jelentéktelenek, — a szigorú cenzura miatt szük határok közt mozoghattak.

Ily gyarló állapotban volt a magyar hirlapirodalom egész 1840-ig, a midőn a lap indításra engedélyt nyert Kossuth Lajos, mely időtől számítandó a magyar hirlapirodalom születése. Hat éven át csak vajudott a magyar hirlapirodalom. 1841-ben indult meg Kossuth lapja, a »Pesti Hirlap« . . .

Egyszerre megváltozott a helyzet. A száraz tudósítói szerep köréből kilépett a magyar hirlapirodalom és önálló véleményt mondott az eseményekről, hozzá szölt egyes kérdésekhez. Kossuthal szemben lapot indított Széchenyi is és sorompóba lépett új lappal Desewfy Aurél gróf. De ezen kor ecsetelését elhagynom, eléggé ismeretes, ujat ugy sem tudnánk mondani.

A 90 éves agg férfiü születésnapján eszembe jutott a magyar hirlapirodalom terén kifejtett buzgólkodása, ő teremtette azt önálló alakban meg: nem tehetém, hogy a legelső magyar hirlapról az alkalommal meg ne emlékezsem. — A »Magyar Hirmondó« első hirdetője volta a magyar hirlap megindulásának, a »Pesti Hirlap« első utmutatója az önállóbb magyar hirlapirodalom kifejlésének. Éltessekk anna kvezerszellemét — Kossuth Lajost! . . .

Ürmössy Lajos.

Irodalom és művészet.

Az Athenaeum Kézi Lexikona. A tudományok enciklopédiája különös tekintettel Magyarországra. Szerkeszti dr. Aczádi Ignác. Budapest 1892. 24. füzet. Ára 30 kr. — A Kézi Lexikon most megjelent 24. füzete a mult füzetben kezdett hazai vonatkozásu cikkek közi s a Mátyás szöig jut el. A füzetet ismét két jeles kivitelü térkép disziti, u. m. az Osztrák-Magyar monarchia politikai térképe és Svéd-Norvégország és Dánia térképe. A mellékletek, mint mindig, fényes kivitelűek. Összesen 40 füzetre fog terjedni: egy füzet ára 30 kr. A legczélszerűbb 20—20 füzetre 6 forintjával előfizetni, mely pénz az Athenaeum könyvkiadóhivatalához Budapestre küldendő. Kapható különben minden könyvkereskedésben is.

Főszerkesztő: **Szinay Gyula.** Felelős szerkesztő és lapkiadó: **Kósa Barna.** Főmunkatárs: **Dr. Bakonyi Samu.** (Szerkesztőség és kiadóhivatal: nagy-uj-utca 1702. sz.)

Marhatartók figyelmébe.

Debreczen város tulajdonát képező földön, a szováti határon, 50 drb szarvasmarhával a tett helyen feltehetően igen olcsó árban eladó 38 öl árpa, 48 öl búzaszalma és 70 hold földről letelecsütk. Értekezhetni Turai Farkas irodájában. (380) 1—1.

1892. szept. 3.

Várady Aurél.

emzetiségi agitátor véres szájjal kultusz ellen: nem tudják a hogy a Kossuth-kultusz a népek legféltettebb kincsének, a gnak kultusza.

1892. szept. 3.

Herepei Iván.

